

23.3.2026

VN/7017/2026
VN/7017/2026-YM-2

Metsähallitus

Ympäristöministeriön tilinpäätöskannanotto Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien vuoden 2025 tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Ympäristöministeriö antaa tilinpäätöskannanottonsa vuoden 2025 Metsähallituksen Julkisten hallintotehtävien yksikön (JHT) erillisen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella talousarviosta annetun asetuksen 66 i §:n mukaisesti. Ympäristöministeriö ohjaa Metsähallitusta julkistenhallintotehtävien osalta toimialallaan.

1. Arvio tuloksellisuudesta, sen kehittymisestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät, Luontopalvelut ja Eräpalvelut, raportoivat vuoden 2025 toimintakertomuksessaan miten tulossopimuksessa vuodelle 2025 asetetut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet sekä tavoitteet toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen osalta on saavutettu.

Vuodelle 2025 Luontopalveluille oli tulossopimuksessa asetettu kuusi vaikuttavuustavoitetta, joiden toteutumista mitattiin 10 mittarin avulla. Asetetuista tavoitearvoista kuusi saavutettiin tai ylitettiin ja neljä toteutui osittain.

Heikkenevästä rahoituskehityksestä huolimatta Luontopalvelujen vuosi oli kokonaisuutena tuloksellinen ja Luontopalvelujen voi tämän perusteella katsoa suoriutuneen vuodesta hyvin.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

EU:n ennallistamisasetus astui voimaan elokuussa 2024. Sen mukaisesti jäsenvaltioiden on laadittava kansalliset ennallistamissuunnitelmansa kahden vuoden kuluessa voimaantulumisesta. Metsähallituksen rooli Suomen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisessa ja etenkin sen toimeenpanossa on aivan keskeinen. Luontopalvelut on osallistunut aktiivisesti ennallistamissuunnitelman valmistelutyöhön ja sitä tukevien selvitysten laatimiseen.

Tulossopimukseen kirjattujen tavoitteiden mukaisesti Luontopalvelut jatkoi Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoa. Osana Helmi-ohjelmaa Luontopalvelut mm. ennallistaa soita ja metsäisiä elinympäristöjä sekä hoitaa ja kunnostaa perinnebiotooppeja, arvokkaita lintuvesikohteita ja pienvesi- sekä rantaelinympäristöjä. Resurssitasoon suhteutetut tulostavoitteet saavutettiin, mutta Helmi-ohjelman koko kaudelle suhteutettuihin vuositavoitteisiin ei täysin ylletty. Luontopalvelujen rooli Helmi-ohjelman toimeenpanossa on hyvin keskeinen ja merkittävä, vaikka yksittäisten tavoitteiden, kuten soiden ennallistamisen, määrä olikin aiempia vuosia pienempi.

Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma, johon Luontopalvelut on aktiivisesti osallistunut, on edennyt vuosittaisen Velmun toimintasuunnitelman mukaisesti. Luontopalvelujen koordinoima yhteistyöhake Biodiversea IP Life (2021–2029) hanke etenee suunnitellusti. Hankkeen keskeisenä tavoitteena tehostaa meriluonnon suojelua ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä Suomen meri- ja rannikkoalueilla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4-10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

Metsähallituksen Luontopalveluiden rooli on keskeinen Kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian ja sen toimintaohjelman toteutuksessa ja tätä työtä vietiin määrätietoisesti eteenpäin vuoden 2025 aikana. Merkittävimpana toimenpiteenä oli virkistys- ja matkailukäytön alueverkoston suunnitelma, jonka luonnos valmistui osana valtion kansallispuisto- ja retkeilyalueverkoston kokonaisuuden kehittämissuunnitelmaa. Keskeisenä työvälineenä maastopalveluiden sopeuttamisen tueksi kehitettiin palveluvarustuksen priorisoinnin ohjausmalli, jota päästiin pilotoimaan Itäisen Suomen ohjelman rahoituksella.

Metsähallituksella on merkittävä rooli kansallisen kulttuuriomaisuuden hoidossa ja Suomen valtiollisen historian kantajana. Julkisen talouden tilanne on haastanut myös Metsähallituksen kykyä vaalia rakennusperintöä, eivätkä kulttuuriperinnön hoitoon kohdistetut resurssit ole riittävät niiden vastuullisen ylläpidon varmistamiseksi. Metsähallitus on edennyt hoitotoimissa suunnitelmallisesti ja siten, että toimenpiteillä on onnistuttu säilyttämään kohteiden kunto vähintään entisessä kuntoluokassa.

Tuotokset, palvelukyky ja laatu

Osaavan henkilöstön ansiosta Metsähallituksen Luontopalveluilla on keskeinen rooli suojelualueiden heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamisessa ja luonnonhoidossa. Perinnebiotooppien hoidon tukijärjestelmien muutokset sekä metsäkatoasetus ylläpitivät epävarmuutta ja heikensivät laidunnuksen jatkuvuutta, samoin kuin laiduneläinten saatavuus. Metsähallituksen Luontopalvelut on kiitettävän aktiivisesti etsinyt ratkaisuja perinnebiotooppien jatkuvan hoidon haasteisiin. Luontopalvelut on myös hoitanut ympäristöhallinnon tietojärjestelmien ylläpitoa ja kehittämistä merkittävällä tavalla, mikä on mahdollistanut mm. Helmi-ohjelman sujuvan raportoinnin. Lisäksi Luontopalvelut on edistänyt heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamis-, kunnostus- ja hoito-osaamisen ja toimenpiteiden priorisoinnin kehittämistä sekä tehnyt merkittävää työtä ennallistamisosaamisen jakamisessa, mistä esimerkkinä julkaistu ojitettujen soiden ennallistamisopas.

Natura-alueiden tilanarvioinnissa tavoitteet ylitettiin toimivan koordinoinnin ja jaksosuunnittelun avulla. Luontotyypin- ja lajitiedon tuottamista edistettiin laajasti ja menetelmiä kehitettiin, mutta tiedon laadun ajantasaisuuden tavoitetta ei saavutettu johtuen Ylä-Lapin kaukokartoitusaineistojen tallentamisen viiveistä.

Merialueiden suojelun kokonaissuunnittelu toteutettiin yhteistyössä muiden Metsähallituksen vastuualueiden kanssa. Suojelualueiden korvaamattomuusanalyysi tuotti arvokasta tietoa ja auttaa alueiden hoidon ja käytön suunnittelussa jatkossa, mutta metsätalousalueiden puuttuminen valitettavasti heikentää analyysin hyödynnettävyyttä laajemmassa suojelualueverkoston kehittämistyössä.

Hoidon- ja käytön suunnittelua kehitettiin uudistamishankkeessa. Yksittäisten hoito- ja käyttösuunnitelmien edistämässä oli kuitenkin viiveitä Natura-arviointeihin liittyvistä syistä. Järjestysääntöjen laadinnan kehittäminen toimi merkittävänä askeleena JHT ARVO-hankkeen edistämässä. Palvelujen digitalisointi edisti suojelu- ja erämaa-alueiden sopimus- ja lupamenettelyjen sujuvuuden kehittämistä. Kokonaisuudessa alueiden säädösvalmistelu ja kiinteistömuodostus edistyivät myös suunnitelmallisesti.

Erillisrahoituksen turvin kulttuurihistoriallisista kohteista saatiin pidettyä hyvässä kunnossa tavoitteen mukainen osuus (55 %). Kohteiden korjausvelka on edelleen huomattava, eikä kaikkia tarvittavia kohteita ole pystytty ole-massa olevilla resursseilla arvioimaan paikan päällä. Ajantasainen tieto Metsähallituksen hallussa olevasta kulttuuriomaisuudesta on kuitenkin edellytys vaikuttavalle toiminnalle, joka turvaa monipuolisen arvot vähintään arvokkaimmiksi määritellyissä kohteissa. Helmi-ohjelman varoilla palkatun arkeologin panos on ollut oleellinen arkeologien kohteiden inventoinneissa sekä kulttuuriympäristön ja luonnonhoitotoimien yhteensovittamisessa. Metsähallituksen kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita on hoidettu pitkälti erillisrahoituksella, mikä hankaloittaa kohteiden pitkäjänteistä hoitoa ja töiden suunnittelua. Yhteistyö ympäristöministeriön kanssa on ollut tiivistä kulttuuriympäristön alaryhmässä ja rakennuskantahankkeen kanssa. Metsähallituksen aktiivinen ote kulttuuriympäristötiedon kehittämisessä ja Ryhti-yhteistyössä on ollut erityisen kiitettävää.

Luontopalvelut toteutti vuoden 2025 aikana uusia virastoja (elinvoimakeskukset ja Lupa- ja valvontavirasto) varten tarvittavat tietojärjestelmä- ja palvelumuutokset sekä Natura 2000 –tietolomakkeen päivitykset.

Metsähallituksen Luontopalvelujen luontokohteille tehtiin vuonna 2025 yhteensä 7,6 miljoonaa käyntiä, joista kansallispuistoihin noin 3,5 miljoonaa käyntiä. Käyntimäärä maastokohteilla kasvoi 2 %, kansallispuistojen käyntimäärä kuitenkin väheni 2 % edellisvuosien 2023 ja 2024 tasosta ja valtion retkeilyalueiden käyntimäärät nousivat 8 %. Kokonaiskäyntimäärä laski kuitenkin 3 %, johtuen siitä, että käyntimäärä luontokeskuksiin ja perinnetiloihin oli 0,8 miljoonaa, mikä on lähes 30 % edellisvuotta vähemmän. Tähän vaikutti useamman luontokeskuksen sulkeminen ja käynnistynyt selvitystyö luontokeskusrakennuksista luopumisesta osana tuottavuusohjelman toteutusta.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Julkisten hallintotehtävien yksikön (JHT) kokonaismenot vuonna 2025 olivat 77,0 milj. euroa, mikä oli noin 4 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Ympäristöministeriön pääluokan rahoitus (momentit 35.10.52, 35.10.23 ja

35.10.63) oli 53,07 milj. euroa (vuonna 2024 rahoituksen ollessa 50,2 milj. euroa) ja edellisten tilikausien siirtomäärärahaa oli käytettävissä yhteensä 17,2 milj. euroa. Ympäristöministeriön rahoitusta siirtyi vuodelle 2026 yhteensä 19,5 milj. euroa. Siirtävästä määrärahasta 6,8 milj. euroa on sidottu määrättyihin käyttötarkoituksiin. Lisäksi määrärahalla varmistetaan tulevien vuosien toimeenpanokykyä laskevassa rahoitusnäkyvässä. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli ympäristöministeriön toimialan suoritteissa hyvä (julkisoikeudelliset suoritteet 95 %, liiketaloudelliset suoritteet 99 %). Valtiontalouden ulkopuolinen hankerahoitus (3,6 milj. euroa) on tärkeä osa julkisten hallintotehtävien rahoittamista. Merkittävimpänä rahoituslähteenä oli EU:n ympäristörahoituksen LIFE-hankkeiden rahoitus (2,2 milj. euroa), lisäksi liiketoiminnan muina tuottoina vuonna 2025 saatiin käyttöomaisuuden myyntivoittoja 1,0 milj. euroa liittyen rakennuskannan kehittämishankkeeseen.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman ja vuoden 2025 aikana linjattujen lisätoimien myötä Luontopalvelujen talouden suunnittelua ohjasi tarve sopeuttaa kulurakennetta heikkenevään rahoituskehyyteen ja vahvistaa toiminnan pitkäjänteisyyttä. Luontopalvelut on pystynyt siirtävän rahoituksen turvin mm. toteuttamaan korjausvelkaa ehkäiseviä investointeja sekä edistämään toimintaa tukevia tietojärjestelmähankkeita. VM:n tuottavuusrahoituksella toteutettavassa monivuotisessa rakennuskannan kehittämishankkeessa saavutettiin vuodelle 2025 asetetut tavoitteet, ja kiinteän omaisuuden omistamiseen liittyviä kustannuksia vähennettiin hankesuunnitelman mukaisesti. Toimenpiteet tukevat talouden sopeuttamista sekä resurssien kohdentamista Luontopalvelujen ydintehtäviin.

Digitaalisten ratkaisujen ja datan hyödyntämisessä edettiin merkittävästi. Laajat uudistukset, kuten Luontoon.fi-palvelukokonaisuus ja valtakunnallinen digitaalinen asiakaspalvelu vahvistivat edellytyksiä asiakaslähtöiselle, vaikuttavalle ja tehokkaalle toiminnalle pitkällä aikavälillä. JHT Arvo -hankkeessa edettiin toteutusvaiheeseen. Luontopalveluiden uusi organisaatio on selkeyttänyt tiedonhallinnan ja siihen liittyvän kehittämisen vastuita. Data-alustan ja Power BI -raportoinnin tuotantoprosessin käyttöönotto selkeytti ja tehosti raportointia ja tilannekuvien luomista. Luontopalvelut on kiitettävästi jatkanut yhteistyötä ympäristöhallinnon muiden toimijoiden kanssa mm. Y-konsernin datastrategian ja yhteisten ICT-puitesopimusten hankinnan parissa.

On ilahduttavaa, että jatkuvista muutoksista ja niukkenevista resursseista huolimatta henkilöstötutkimuksen mukaan työtyytyväisyys ja kokemus Metsähallituksesta työpaikkana paranivat. Henkilöstön tuottavuusindeksi, joka on laskettu Metsähallituksen henkilöstökyselyn osaamisen, motivaation ja hyvinvoinnin kautta saaduista tuloksista, kehittyi myönteiseen suuntaan jopa ennakoitua enemmän.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Metsähallituksen JHT-yksikön erillinen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat hyvän kokonaiskuvan ympäristöministeriön tulosohtajamista tehtävistä vuonna 2025. JHT-yksikkö on analysoinut tulostavoitteiden toteutumista ja toimintakertomuksen rakenne ja asioiden käsittelytapa on selkeä ja toimiva. Erillinen raportointi nimenomaisesti pääosin budjettirahoitteisesta toimintakokonaisuudesta on tärkeää.

Vuoden 2025 aikana valmistunut ”Tiedolla johtaminen ja tilannekuva” hanke mahdollistaa reaaliaikaisen tilannekuvan tulostavoitteiden toteutumisesta myös ministeriöön.

3. Toimenpiteet, joihin Metsähallituksen tulee ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Henkilöstön voimavarojen ylläpitoon ja riittävien resurssien suuntaamiseen Luontopalvelujen ydintehtäviin, kuten lajien ja luontotyyppien turvaamiseen sekä heikentyneiden elinympäristöjen konkreettiseen ennallistamiseen, kunnostamiseen ja hoitoon, tulee kiinnittää yhä huomiota. Luonnonsuojeluhallinnossa tapahtuneiden muutosten myötä Luontopalvelujen on syytä varmistaa hyvän yhteistyön rakentuminen ja ylläpito elinvoimakeskusten ja Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Lisäksi yhteistyö Eräpalvelujen ja Metsähallituksen Metsätalouden kanssa erityisesti Helmi-ohjelman ja Priodiversity LIFE-hankkeen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden turvaamiseksi on keskeistä.

Korvaamattomuusanalyysin tuloksia tulee hyödyntää laajasti Metsähallituksen toiminnan suunnittelussa sekä suojelualueiden hoidon ja käytön ohjauksessa. Hoito- ja käyttösuunnitelmien kehittämistyö on tärkeä saada valmiiksi yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa ja ottaa se käyttöön hoito- ja käyttösuunnittelun keventämiseksi ja suunnitteluvälän purkamiseksi. Luonnonsuojelualueiden säädösvalmistelun ohella on hyvä panostaa suojeluun varattujen kiinteistöjen liittäminen perustettuihin luonnonsuojelualueisiin alueilla, joissa luonnonsuojelulain säännökset sen mahdollistavat. Ympäristöministeriö korostaa edelleen myös ajantasaisen luontotiedon tärkeyttä suojelualueiden hoidon ja käytön toimenpiteiden suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa.

JHT Arvo -hankkeen toteutuksessa tulee edelleen kiinnittää huomiota tietojärjestelmien helppokäyttöisyyteen, tiedon jakamiseen ja yhteentoimivuuteen yhdessä ympäristöhallinnon toimijoiden kanssa. Lisäksi tulisi selvittää lajitiedon saatavuuden parantamista ympäristöhallinnossa.

Valtion strategisen kulttuuriomaisuuden hoito edellyttäisi pitkäjänteisempää ja laajempaa suunnitelmallisuutta, mihin sisältyy myös kulttuuriympäristötiedon digitaalisuuden kehittäminen. Metsähallituksen säästöjen kohdentuminen kulttuuriperintökohteiden hoitoon uhkaa kasvattaa korjausvelkaa entisestään. Korjausvelan kasvaminen hankaloi-
taa kohteiden käytettävyyttä yleisökäytössä, jolloin paikallistalouden vaikutuksia menetetään. Heikko kunto vaikeut-
taa myös mahdollisia luopumisia, ja on huomioitava, että Metsähallituksella säilyy vastuu kohteiden hoidosta ja
käyttäjäturvallisuudesta luovutuksen toteutumiseen asti. Ympäristöministeriö korostaa, että valtion kulttuurihistorial-
lista kiinteistöomaisuutta tulee tarkastella kokonaisuutena muiden omistajien kanssa.

Rakennuskannan kehittämishankkeessa on tärkeää huomioida tulossopimuksen vaikuttavuustavoitteet ja hyö-
dyntää kokonaisvaltaisemmin Metsähallituksen laajaa osaamista jo selvitysten alkuvaiheessa, kun harkitaan koh-
teista luopumista.

Luonnon virkistyskäytön kannalta olennaisinta on retkeilyrakenteiden alueellisen kattavuuden, laadun ja turvallisuus-
varmistaminen myös jatkossa, pieneneviin resursseihin sopeutettuna. Tässä palveluvarustuksen priorisoinnin
ohjausmallin toteuttaminen aktiivisessa yhteistyössä eri asiakasryhmien kanssa on keskiössä. Luonnon virkistys- ja
matkailukäytön kestävyys seuranta on keskeistä luonnonsuojelualueiden luontoarvojen turvaamisessa ja aluei-
den hoidon ja käytön suunnittelun kannalta. Kestävyys seurannan uudistamistyötä on tehty jonkin aikaa, ja olisi
tarpeen päästä menetelmän käyttöönottoon.

Vanhoista kävijäkyselyistä on luovuttu, mutta vastaavan kävijätiedon kerääminen uusilla menetelmillä on edelleen
tarpeen. Tiedot asiakastyytyväisyydestä ja kävijöiden rahankäytön aikaansaamasta paikallistaloudellisesta vaiku-
tuksesta ovat keskeisiä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittareita. Lisäksi on tarpeen syventää kohteiden käyn-
timäärätietojen analysointia, jotta voidaan hahmottaa, johtuvatko kohteiden käyntimäärien laskut tai kasvut Metsä-
hallituksen omista toimista ja jos, niin ovatko toimet sellaisia, joita voitaisiin käyttää virkistyskäytön ohjaamiseen ja
ennakointityön tueksi.

Luontopalveluissa on hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti tutkittu mahdollisuuksia hyödyntää yksityistä rahoit-
tusta luonnonhoitotoimissa. Työssä on käynyt ilmi, että yritysrahoituksen laajempi käyttöönotto edellyttää muutok-
sia nykyiseen lainsäädäntöön. On tärkeää, että Luontopalvelut osallistuvat jatkossakin aktiivisesti keskusteluun ja
selvitystyöhön, jotta edellytyksiä yksityisen rahoituksen hyödyntämiselle luonnonhoitotoimissa voidaan jatkossa pa-
rantaa.

Olisi tärkeää, että tuottavuusohjelman toteuttamisesta, mukaan lukien konsernikustannusten vähentämisestä, kes-
kustellaan kolmikannassa ohjaavien ministeriöiden sekä Metsähallituksen kanssa.

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

EU:n ennallistamisasetuksen mukainen kansallinen ennallistamissuunnitelma, luonnonsuojelulaki ja kansallinen
luonnon monimuotoisuusstrategia sekä sen toimintaohjelma tulevat vaikuttamaan merkittävästi myös Luontopalve-
lujen pitkän aikavälin tavoitteisiin. Ympäristöministeriö on valmistellut näitä asiakirjoja ja niiden toimeenpanoa yh-
teistyössä Metsähallituksen sekä muiden sidosryhmien kanssa ja tulee keskustelemaan ja sopimaan yhdessä
Luontopalveluiden kanssa näiden ohjelmien ja tavoitteiden toteuttamisesta.

Ympäristöministeriö osallistuu valtion kulttuurihistoriallisesti arvokkaan strategisen kiinteistöomaisuuden kehittämi-
seen valtion kiinteistöneuvottelukunnassa ja kehittää osaltaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä, jotta tilannekuva ar-
vokkaan kiinteistöomaisuuden tilasta pysyy yhtenäisenä ja ajantasaisena. Ministeriö pyrkii omalta osaltaan
edistämään ratkaisua STRAVA-kohteiden tulevaisuudesta sekä rakennuskannan kehittämishankkeen edellyttä-
mien lausuntojen ja säädösmuutosten ripeää valmistelua yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

Ministeriö tulee omalta osaltaan edistämään kehittämis- ja yhteistyötä Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpa-
nossa ja ohjelman tavoitteiden kohdentamisessa. Lisäksi ministeriö pyrkii lisäämään luonto- ja kulttuuriympäristötie-
toon liittyvien toimijoiden yhteistyötä tiedon yhteentoimivuuden parantamiseksi.

Kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian loppukauden 2026–2030 kattava toimintaohjelma valmistuu ministe-
riön johdolla keväällä 2026 ja tulee ohjaamaan kansallista työtä virkistyskäytön edistämiseksi.

Kansliapäällikkö

Juhani Damski

Johtava asiantuntija

Minna Torkkeli

Tiedoksi Valtiokonttori
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
VM Valtiovarainministeriö
MMM Maa- ja metsätalousministeriö

VN/7017/2026-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: